

Ödemelerdeki Dengesizlik Sonumuzu mu Hazırlıyor?

Yıllardır yaşadığımız ekonomik kriz ve yüksek enflasyon hem vatandaşları hem de devleti büyük ölçüde etkilemektedir. Vatandaş artan sorunları karşısında birtakım giderlerini ve özellikle tedavi giderlerini kısımaya çalışmaktadır. Bu nedenle ilaçların bir kısmını almakta ya da ilaçlarını resmi reçeteye yazdırmaktadır. Eskiden elden satış dediğimiz normal reçeteli satışın yerini artık büyük oranda resmi reçeteli satış almış durumdadır.

Zaten bütçe açığını birtürlü kapatamayan devlet bu şekilde artan tedavi giderlerini karşılamakta bocalamaktadır. Halen bütçe açığını birtürlü kapatamayan devlet bu şekilde artan tedavi giderlerini karşılamakta bocalamaktadır. Halen yaşamakta olduğumuz son kriz ise tedavi giderlerindeki bocalamayı daha da arttırmış ve eczanelerin tahsilat sorununu had safhaya çıkartmıştır. Eczanelerin gününde ve düzenli tahsilat yapamaması ve bunun sonucunda kendi ödemelerini aksatması ilaç depolarını zorunlu olarak kendilerince birtakım önlemler almaya itmiş; ödemelerini aksatan (özellikle malvarlığına güvenemedikleri) eczanelerin geçici ya da kalıcı olarak ekranlarını kapatmaya başlamışlardır.

Bu nedenle son zamanlarda gündemimizin büyük bir bölümünü Bağ-Kur ödemeleri (ya da ödeyememeleri) teşkil ediyor. Aslında bu durumda olan tek kurum Bağ-Kur değil. Bağ-Kur gibi geç ödeme yapan hatta bu konuda Bağ-Kur'u bile geride bırakarak ödeme sürelerini üç aydan altı aya kadar uzatan ve yılda ancak birkaç defa ödeme yapabilen kurumlar da mevcut. Ancak hem daha büyük bir eczacı kesimini ilgilendirdiği hem de kendi yağıyla kavrulmaya çalışan bir kurum olduğu için Bağ-Kur'da yaşanan tahsilat aksamaları kendini daha çok hissettiriyor. Ve daha kötüsü Bağ-Kur'un uzayan ödemelerine boyun eğmişiz, diğer kurumların da ödemeleri aksatmalarına (ya da aksatma ihtimaline) neden oluyor. Çünkü düz mantıkla olayı yorumlarsanız Bağ-Kur'un 60 gün içerisinde yapmak zorunda olduğu ödemeyi, sebebi ne olursa olsun, 90 güne 120 güne çekmesine sessiz kalan bir eczacı diğer kurumların da ödeme sürelerini uzatmalarına sessiz kalmak zorundadır.

Veya Bağ-Kur'un geç ödemeleri konusunda birşeyler yapamayan, sorununa çözüm bulamayan bir örgüt elbet diğer kurumların aynı şeyi yapması halinde de çözüm bulmaktan aciz kalacaktır. Bağ-Kur ile ilgili sorun bir diğer tarafı da bu kuruma birtakım ayrıcalıklar tanınarak ayrı bir sözleşme imzalanmıştır. Diğer kurumlarda 18 işgünü olan ödeme süresi Bağ-Kur'da 60 güne çıkartılmıştır. Ayrıca bu kuruma istediği eczane ile sözleşmesini feshedebilme, istediği eczane ile tek olarak (örneğin kendisine karşı girişilecek genel bir eylem sırasında) sözleşme yapabilme ve eczaneleri denetleyebilme gibi tavizler tanınmıştır. Bu tavizlerin verilisinin temelinde yatan neden Bağ-Kur'un büyük bir alıcı olması ve bu alıcının talebini karşılayarak eczanelere bir pazar yaratma arzusudur.

Ancak bu büyük "müşteri" 1998 yılında (bizzat bakanın ifadesi ile) 76 trilyon lira prim toplamasına karşın 201 trilyon lira harcama yapmış olan bir kurum. Yani 1998 yılındaki kurumsal açığı 125 trilyon lira. Doğal olarak kurum bu açığı biryerlerden destek alarak kapatmak zorunda. Bu açığın tamamını maliyeden yardım alarak kapatmadığı için ödemelerini (zorunlu olarak) aksatarak sorununa geçici olarak çözüm aramaktadır. Yani bizler kuruma ilaç satıp para kazanmak için yaptığımız sözleşme sonucunda para kazanmak bir yana kurumun zoraki finansörlüğünü üstlenmiş oluyoruz. Bu şekilde Bağ-Kur'un "büyük" müşteri olmasının hiç bir anlamı kalmıyor, çünkü bu işten zarar ediyoruz. Ve Bağ-Kur finans açığı sorununa bir çözüm bulamadıkça biz de zarar etmeye devam edeceğiz.

Artık kurum farkı gözetmeksizin en büyük müşterimiz devlet haline gelmiştir. Bu nedenle yapacağımız sözleşmeye çok dikkat etmek, ayağımızı sağlam basmak zorundayız. Eczacıların kendini kandırabilme ihtimali gibi bir önyargıyla kendini sonuna kadar güvenceye alan devletin karşısında bizler de kendimize bazı güvenceler aramak zorundayız.

Herşeyden önce sözleşme uyulması için yapılır ve bunun uygulanmasında; kurumlar, Türk Eczacılar Birliği, bölge eczacı odaları ve eczacılar aynı derecede sorumludur. Bizler sözleşmenin tüm hükümlerine uyar ve sözleşmeye aksi davranışlarımızın cezasını çeker iken kurumları kendilerini bağlayan tek madde olan ödeme sürelerine uymaması sözleşmeyi geçersiz kılmaktadır.

Bizler ticari hayatımızı devam ettirebilmek için şu an büyük müşterimiz olan kurumlara yani devlete ilaç satmak zorunda isek kurumlar da bizden ilaç almak zorundalar.

Sözleşmelerde kurumlar arasında ayırım yaparak bazılarını birtakım ayrıcalıklar tanımak kabul edilecek bir davranış değildir. Çünkü bir kurumun diğerinden herhangi bir üstünlüğü yoktur. Ayrıca Bağ-Kur sözleşmesindeki madde 6643 sayılı yasanın 39. maddesinin j bendi ile çelişmektedir. Aynı sözleşmenin feshini gerektiren hususlar içerisinde yer alan 5. madde, Türk Eczacılar Birliğini ve bölge eczacı odalarını sözleşme hükümlerinin dışına taşan eczaneleri denetlemekten aciz konumda göstermektedir. Ayrıca ödeme süresinin uzunluğuna ticari mantıkla valör hesabına vurursanız bu kuruma daha yüksek iskonto yapıyor olmaktadır. Yüzmilyonlarca liralık faturaları (bazı kurumlar hariç) bir memurun iyiniyetine bırakıyoruz; küpürün, reçetenin ya da faturanın kaybı halinde birşey yapamamanın çaresizliğiyle kıvraniyoruz. Bunu önlemek için her bölgede reçete kontrol üniteleri kurulmalı, faturaların bu ünitelere girişi belgelendirilmeli, reçete kontrolünü yapan memurun yerini eczacılar almalı, ödemeler direkt eczacının banka hesabına geçilmelidir.

Ve depolarla kurumlar arasında sıkışıp kalmaktan artık kurtulmak için ödeme sürelerine (18 işgünü) mutlaka uyulmasını sağlamak zorundayız.

Eğer ikibinli yıllarda da eczacılıktan halen bahsedebilmek ve eczacılığı ikibinli yıllara yaraşır bir şekilde devam edebilmek istiyor isek bazı şeylerin çerçevesini şimdiden ve hep birlikte çizmek zorundayız.

Ecz. İbrahim ŞUMNU